

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/15/2018
Identifikačné číslo spisu:	1514224808
Dátum vydania rozhodnutia:	22.11.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1514224808.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu F. K. Ď., bývajúceho v G., E. Č.. XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária Beňová s. r. o., so sídlom v Bratislave, Blumentálska č. 8, IČO: 47 232 366, proti žalovanej News and Media Holding, a.s., so sídlom v Bratislave, Einsteinova č. 25, IČO: 47 256 281, zastúpenej advokátskou kanceláriou Škubla & Partneri, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Einsteinova č. 25, IČO: 36 861 154, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 40 C 178/2014, o dovolaní žalobcu a žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. marca 2017 sp. zn. 5 Co 452/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcu a dovolanie žalovanej o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov konania o dovolaní žalovanej.

Žalovaná má nárok na náhradu trov konania o dovolaní žalobcu.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súdu Bratislava V 28. októbra 2014, (doplnenou 28. augusta 2015) podľa § 11 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka domáhal, aby a/ žalovanej bola uložená povinnosť uverejniť ospravedlnenie spôsobom a v znení vymedzenom v žalobnom petíte; b/ žalovanú zaviazal k náhrade nemajetkovej ujmy vo výške 30.000,- €, c/ žalovanú zaviazal k náhrade trov súdneho konania. Svoj nárok odôvodnil tým, že žalovaná uverejnením článku v čísle X týždenníka PLUS 7 DNÍ vydanom X. P. XXXX s nadpisom „I.“ a podtitulom „D. K. Ď. po návrate z väzenia požiadal o dávky v hmotnej núdzi. Prokuratúra by mala prešetriť, či to nie je podvod“, vrátane upútavky a sprievodných fotografií, zasiahla do súkromia žalobcu, jeho občianskej cti, ľudskej dôstojnosti a práva na podobizeň. Vzhľadom k tomu, že k uvedenému zásahu došlo prostredníctvom najčítanejšieho týždenníka v Slovenskej republike, je preto z objektívneho hľadiska podľa žalobcu na mieste okrem morálneho zadosťučinenia požadovať aj náhradu nemajetkovej ujmy, ktorej výška je úmerná ujme, ktorú v súvislosti so zverejnením predmetného článku utrpel.

2. Okresný súd Bratislava V (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. septembra 2016 č. k. 40 C 178/2014-271 uložil žalovanej povinnosť a/ v týždenníku Plus 7 dní v čísle, ktoré bude nasledovať ako druhé v poradí po právoplatnosti tohto rozsudku na strane 4 týždenníka na rovnakom mieste a s rovnakým typom aj veľkosťou písma, ako bolo na X. strane týždenníka Plus 7 dní zo dňa X. P. XXXX uverejnené „I.“ uverejniť text: „Ospravedlnenie F.. K. Ď. za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti“ a pod tým s použitím rovnakého typu aj veľkosti písma, ako bol na X. strane týždenníka Plus 7 dní zo dňa X.. P. XXXX vpravo dolu pod textom „D. nášho N. K. K. Ď. po návrate z väzenia požiadal o dávky v hmotnej núdzi. Prokuratúra by mala prešetriť, či to nie je podvod“ uvedený text „strana XX“ uverejniť text: „Vydavateľ týždenníka Plus 7 dní sa týmto ospravedľňuje F.. K. Ď. za neoprávnené uverejnenie jeho fotografií a neoprávnený zásah do práva na ochranu jeho osobnosti uskutočnený uverejnením fotografií, nepravdivým skutkovým tvrdením a neprimeraným hodnotiacim úsudkom v článku v týždenníku Plus 7 dní v čísle X dňa X. P. XXXX na strane XX až XX týždenníka“, b/ zdržať sa ďalších zásahov do osobnostných práv žalobcu prostredníctvom článku „I.“, ktorý je uverejnený na internetovej stránke odporcu E./..K..N.-X-O.O.-N.-K.-J.-L.-G.-K.-O.-I.-E.-J..E. a vyššie uvedený článok spolu s uverejnenými fotografiami žalobcu v tomto článku odstrániť zo stránky E./..K..N.-X-O.-N.-K.-J.-L.-G.-K.-O.-I.-E.-J..E. do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku, c/ zaplatiť žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy sumu 2.000,- € do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku; d/ v prevyšujúcej časti žalobu zamietol; e/ žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2.1. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázať, že v súvislosti s uverejnením predmetného článku došlo k neoprávnenému zásahu práva na ochranu osobnosti žalobcu, a to konkrétne k zásahu do práva na česť a dôstojnosť, práva na prejavy osobnej povahy zachytené na hmotnom substráte (práva na podobizeň, jeho tváre, prípadne celej postavy) a práva na súkromie. Pri posudzovaní objektívnej spôsobilosti zásahu vychádzal z prostredia žalobcu, z intenzity, povahy a spôsobu neoprávneného zásahu, z charakteru a rozsahu zasiahnutých hodnôt žalobcu, z trvania a rozsahu ohlasu v spoločnosti, ako aj z obsahu a formy zásahu, ktorý spočíval v uverejnení fotografií súkromného charakteru bez súhlasu dotknutej osoby, presahujúcej informačné ciele, zverejnením nepravdivých informácií a v neadekvátnom znevažujúcom hodnotiacom úsudku. Závažnosť miery intenzity, ktorá sa prejavila vo výške priznaného zadosťučinenia, vyvodzoval tiež zo spoločenského a profesionálneho postavenia žalobcu s prihliadnutím na už predchádzajúce zhoršenie jeho dobrej povesti vlastným neadekvátnym konaním. Vzhľadom na konštatovanie neoprávnenosti zásahu do práva žalobcu na ochranu jeho osobnosti, súd prvej inštancie žalobe v časti uverejnenia ospravedlnenia vyhovel iba čiastočne. Pokiaľ ide o nárok žalobcu na peňažnú satisfakciu, tento považoval, vzhľadom k okolnostiam, za ktorých k neoprávnenému zásahu do cti, dôstojnosti a povesti žalobcu došlo, za opodstatnený. Pri jej určení vychádzal zo závažnosti ujmy spôsobenej žalobcovi, čo do jej intenzity, charakteru, rozsahu trvania a šírky cieľovej skupiny čitateľov. Zohľadnil pritom možný dopad ohlasu zverejnenia nepravdivých informácií a úsudku do sféry ďalšieho pracovného uplatnenia žalobcu po jeho prepustení z výkonu trestu odňatia slobody ako i značnú predajnosť, čítanosť a komerčný úspech predmetného týždenníka, ktorý má vzhľadom na jeho popularitu výrazný vplyv na vytváranie verejnej mienky. Za primeranú výšku nemajetkovej ujmy v peniazoch zodpovedajúcu zásahu do práv žalobcu považoval sumu vo výške 2.000,- €, pozostávajúcu zo sumy 1.000,- € ako primeranej satisfakcie v súvislosti so zásahom do práva žalobcu na ochranu prejavu osobnej povahy zachyteného na hmotnom substráte (po 500,- € za každú fotografiu) a zo sumy 1.000,- € v súvislosti so zásahom do sféry súkromia žalobcu (500,- €) a práva na jeho dobré meno, česť a dôstojnosť (500,- €), ku ktorým došlo súčasne so zverejnením fotografie žalobcu, zverejnením nepravdivých informácií a neprimeraného difamujúceho hodnotiaceho úsudku. Vo zvyšku žalobu zamietol.

3. Na odvolanie žalobcu a žalovaného Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. marca 2017 sp. zn. 5 Co 452/2016 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; žiadnej zo strán sporu nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

3.1. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku konštatoval, že sa v plnom rozsahu stotožňuje so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie. Podľa jeho názoru súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite, jasne a výstižne odôvodnil.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobca ako aj žalovaná s tým, že obaja jeho prípustnosť vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), lebo im súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočnili im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

4.1. K porušeniu tohto práva došlo podľa oboch dovolateľov odvolacím súdom tým, že sa v rozhodnutí nevysporiadal s podstatnými tvrdeniami, ktoré namietali v odvolaní, jeho rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené, teda nepreskúmateľné.

4.2. Žalobca v dovolaní namietal, že dovolací súd sa vôbec nezaoberal s dvomi podľa neho podstatnými a právne významnými námietkami, ktoré vytýkal súdu prvej inštancie už vo svojom odvolaní, za ktoré považoval nedostatočné odôvodnenie číselného vyjadrenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy a určenie jej primeranosti, ako i nedostatočné odôvodnenie nepriznania nároku na morálnu satisfakciu v celom uplatnenom rozsahu. Vzhľadom na uvedené žalobca dovolaciemu súdu navrhol, aby rozsudok odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku o zamietnutí žaloby zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

4.3. Žalovaná v dovolaní uviedla, že odvolací súd sa v odôvodnení rozsudku nevyporiadal s jej podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, využíjúc inštitút „skráteneho odôvodnenia“. Poukázala najmä na námietky v odvolaní týkajúce sa druhého výroku rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý podľa jej názoru obmedzuje ústavné právo ako i slobodu prejavu žalovanej, keďže ak by aj bol daný základ nároku žalobcu (s čím žalovaná nesúhlasí), tak mala byť žalovanej uložená povinnosť odstrániť predmetné dve vety a fotografie z článku, nie celý článok. Z uvedených dôvodov žalovaná žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedol, že nesúhlasí s tvrdením žalovanej, že by sa odvolací súd mal vysporiadať so všetkými tvrdeniami ňou uvádzanými v odvolaní. Súd nemusí dať odpoveď na všetky argumenty nastolené stranami sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne objasňujú skutkový stav a právny základ, bez toho aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných jednotlivými stranami sporu.

6. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadřila.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolania podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu ako aj žalovanej treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

8. V danom prípade boli dovolania podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

9. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania,

vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

10. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

11. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

12. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

13. Žalobca ako aj žalovaná prípustnosť podaných dovolaní vyvodzujú z § 420 písm. f/ CSP.

13.1. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

14.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

14.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

15. Z obsahu oboch dovolaní (§ 124 CSP) vyplýva, že obaja dovolatelia vyvodzujú prípustnosť svojich dovolaní z toho, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu považujú za nedostatočne odôvodnený. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou najvyššieho súdu považovaná za inú procesnú vadu (než je zmätočnosť), ktorá prípustnosť dovolania nezakladá (porovnaj R 111/1998). K rovnakému záveru dospelo neskôr tiež zjednocujúce stanovisko najvyššieho súdu, ktoré bolo

publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016 (v dôsledku prijatia CSP), sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať za naďalej aktuálne.

15.1. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napríklad Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009, prípadne Ryabykh proti Rusku z roku 2003).

15.2. Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, svoje odôvodnenie preto podľa § 387 ods. 2 CSP obmedzil iba na konštatovanie správnosti napadnutého rozhodnutia. Z rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že náležitým spôsobom a v potrebnom rozsahu odôvodnil ako otázku výšky a primeranosti nemajetkovej ujmy, tak aj otázku morálnej satisfakcie (viď body 57, 58, 61, 62 rozhodnutia). Pokiaľ ide o námietky uvedené žalovanou v dovolaní, tieto správne odvolací súd považoval za nepodstatné, a preto sa s nimi nemusel v odôvodnení rozhodnutia vysporiadať. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP totiž nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

15.3. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (porovnaj II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (porovnaj II. ÚS 76/07).

15.4. Naostatok najvyšší súd pripomína konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

16. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobcu ako aj žalovanej z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nevyplyva, preto procesne neprípustné dovolanie žalobcu a žalovanej odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

17. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 vo výroku o odmietnutí dovolania a 2 : 1 vo výroku o trovách dovolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.